

บทที่ 2

ระเบียบวิธีวิจัย

ในบทนี้ผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงรายละเอียดเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยสำหรับการวิจัย ครั้งนี้อันประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล นิยามศัพท์ และนิยามตัวแปร ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา จำนวน 2 โรงเรียน และวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จำนวน 2 โรงเรียน ที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวนทั้งสิ้น 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย โรงเรียนสวงวนหญิงจังหวัดสุพรรณบุรี วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุพรรณบุรี วิทยาลัยเทคนิคสุพรรณบุรี มีนักเรียนประจำปีการศึกษา 2539 จำนวนทั้งหมด 5,959 คน และจำแนกตามระดับชั้นได้ดังปรากฏตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มประชากรในการศึกษา

โรงเรียน	จำนวนนักเรียนทั้งหมด			
	ม4/ปวช.1	ม5/ปวช.2	ม6/ปวช.3	รวม
กรรณสูตศึกษาลัย	400	348	323	1,071
สวงวนหญิงสุพรรณบุรี	396	298	244	938
วิทยาลัยเทคนิคสุพรรณบุรี	1,048	928	675	2,651
วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุพรรณบุรี	533	406	360	1,299
รวม	2,377	1,980	1,602	5,959

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ กลุ่มนักเรียนจาก 4 โรงเรียน ที่เป็นกลุ่มประชากร โดยคิดคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง(Sample Size) จากจำนวนจริงของประชากรนักเรียนทั้งหมด

โดยใช้สูตรดังนี้ (Yamane, 1973: 725 อ้างใน บุญธรรม กิจปริคาบวิสุทธิ, 2532: 9)

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

n = จำนวนตัวอย่าง
 N = จำนวนประชากรทั้งหมด คือ 5,959 คน
 e = ความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่าง กำหนดให้ค่า = 0.05

จากสูตรการคำนวณหาขนาดตัวอย่างดังกล่าว คำนวณได้ขนาดตัวอย่าง 375 ตัวอย่าง ในที่นี้ใช้จำนวนตัวอย่าง 590 ตัวอย่าง เพื่อป้องกันความคลาดเคลื่อนจากการเก็บข้อมูล

วิธีการเลือกตัวอย่าง

โดยการแบ่งนักเรียนออกตามระดับชั้นแล้วเลือกนักเรียนในแต่ละระดับชั้นโดยวิธีสุ่มตัวอย่างจากบัญชีรายชื่อนักเรียนในแต่ละชั้นเรียนตามสัดส่วนของจำนวนนักเรียนในแต่ละสถานศึกษา ได้จำนวนนักเรียนแต่ละระดับของแต่ละโรงเรียนดังนี้

ตารางที่ 2 ขนาดตัวอย่างของนักเรียนที่เป็นกลุ่มประชากรที่ศึกษา แยกตามโรงเรียนและระดับชั้นเรียน

โรงเรียน	ระดับชั้นเรียน			รวม
	ม.4/ปวช1	ม.5/ปวช2	ม.6/ปวช3	
กรรมศาสตร์ศึกษาลัย	39	34	32	105
สงวนหญิงสุพรรณบุรี	39	30	24	93
วิทยาลัยเทคนิคสุพรรณบุรี	104	92	67	263
วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุพรรณบุรี	53	40	36	129
รวม	235	196	159	590

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น (รายละเอียดในภาคผนวก) แบ่งเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวนักเรียน ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ ลักษณะส่วนตัวของนักเรียน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้น สถานศึกษา จำนวนพี่น้อง รายได้ของนักเรียน

สภาพของครอบครัว การศึกษาของบิดา การศึกษาของมารดา อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา ขนาดของครัวเรือน ลักษณะการอยู่อาศัยของนักเรียน จำนวน 20 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด ลักษณะคำถามเป็นแบบชนิดเลือกตอบ (Multiple choice) 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ โดยให้เลือกคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงคำตอบเดียว

ส่วนที่ 3 แบบถามพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติด จำนวน 20 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 2 ระดับ คือ เคย ไม่เคย

การสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีลำดับขั้น ดังนี้

1. โดยศึกษาจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วจึงนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ พิจารณาตรวจสอบ แก้ไข ปรับปรุง เพื่อให้มีเนื้อหาตรงตามที่ต้องการวัด

2. กำหนดขอบเขต เนื้อหาที่จะสร้างแบบสอบถาม

3. สร้างแบบสอบถามตามเกณฑ์ที่กำหนด ให้ถูกต้องตามลักษณะของแบบสอบถามที่วางไว้ คือ

3.1 สร้างแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของนักเรียน ตามตัวแปรที่ต้องการศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นปี ขนาดครัวเรือน การศึกษาของบิดา การศึกษาของมารดา สภาพครอบครัว กลุ่มเพื่อน รายได้ครอบครัว อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา รายได้ของนักเรียน ลักษณะการพักอาศัย

3.2 สร้างแบบสอบถามความรู้เรื่องยาเสพติด เป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ (multiple choice)

3.3 แบบสอบถามพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติด เป็นมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) มี 2 ระดับคือ เคย ไม่เคย

เกณฑ์การให้คะแนนของเครื่องมือ

- แบบวัดความรู้เรื่องยาเสพติด ในส่วนที่ 2 ของแบบสอบถามมีจำนวนคำถามรวม 20 ข้อ โดยมีเนื้อหาครอบคลุมถึงความรู้ด้านต่างๆ ดังนี้

ความหมายและประเภทของยาเสพติด	จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ข้อ 1 - 4
อาการและการออกฤทธิ์ของยาเสพติด	จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ข้อ 5 - 9
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน	จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ข้อ 11 - 12
สถานที่รักษา	จำนวน 1 ข้อ ได้แก่ข้อ 10
การตรวจสอบหาปริมาณของยา	จำนวน 1 ข้อ ได้แก่ข้อ 13
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	จำนวน 1 ข้อ ได้แก่ข้อ 14 - 17

การป้องกัน

จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ข้อ 18 – 20

เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ตอบถูก ให้คะแนน = 1 คะแนน (ภาคผนวก)

ตอบผิด ให้คะแนน = 0 คะแนน

ซึ่งคำตอบที่ถูกต้องได้เฉลยไว้ในตาราง ก (ภาคผนวก ก)

- แบบวัดพฤติกรรมเสี่ยงในส่วนที่ 3 ของแบบสอบถามมีจำนวนคำถามทั้งหมด 20 ข้อ ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวที่จะนำไปสู่การติดยาเสพติด ได้แก่ การคบเพื่อนที่ติดยาเสพติด การหนีเรียน การเที่ยวตามสถานเริงรมย์ การเสพยาเสพติด

เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ถ้าตอบ เคย ให้ 1 คะแนน

ถ้าตอบ ไม่เคย ให้ 0 คะแนน

โดยมีคะแนนรวมทั้งหมด 20 คะแนน ในตาราง ข (ภาคผนวก ก)

การทดสอบแบบสอบถาม (Pretest Of Questionnaire)

นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ไปทดลองใช้กับนักเรียน โรงเรียนวิเศษชัยชาญตันติวิทยานุกูล จังหวัดอ่างทอง ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน เสร็จแล้วนำแบบสอบถามที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งก่อนนำไปใช้จริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลกระทำระหว่างวันที่ 11 – 22 พฤศจิกายน 2539 โดยผู้วิจัยเป็นผู้นำส่ง และเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

1.ขอให้บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทำหนังสือถึงผู้อำนวยการ โรงเรียน ทั้ง 4 แห่ง เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล

2.นำหนังสือเพื่อขออนุญาต เก็บรวบรวมข้อมูล เสนอต่อผู้อำนวยการ โรงเรียนทุกแห่ง ด้วยตนเอง

3.ขอความร่วมมือ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยได้เข้าพบอาจารย์ฝ่ายวิชาการ ของโรงเรียน ที่ตกเป็นตัวอย่าง ทั้ง 4 แห่ง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ในการวิจัย วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล และคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ตัวแปรอิสระต่างๆ ที่นำมาพิจารณาอาจแบ่งได้เป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวแปรทางประชากร สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม

หมวดแปรทางประชากร ได้แก่

1.1.1 เพศ แบ่งเป็น ชาย หญิง

1.1.2 อายุของนักเรียน ได้จากคำถามข้อ 4 “ท่านมีอายุเมื่อครบรอบวันเกิดครั้งสุดท้าย(ระบุอายุเต็ม)ปี” ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ

- 14-16 ปี

- 17 ปี

- 18-21 ปี

1.1.3 ขนาดครัวเรือน ได้จากคำถามข้อ 15 “จำนวนสมาชิกทั้งหมดในครัวเรือนของท่าน(นับตัวท่านด้วย) จำนวน.....คน” ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ

- 1-4 คน

- 5-6 คน

- 7 คนขึ้นไป

1.2 กลุ่มตัวแปรทางสังคม ได้แก่

1.2.1 การศึกษาของบิดา ได้จากคำถามข้อ 12 “บิดาของท่านเรียนจบชั้นสูงสุด (ก่อนเสียชีวิต)” ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ

- ประถมต้นและต่ำกว่า

- ประถมปลาย-มัธยมปลาย

- สูงกว่ามัธยมปลายขึ้นไป

1.2.2 การศึกษาของมารดา ได้จากคำถามข้อ 12 “มารดาของท่านเรียนจบชั้นสูงสุด (ก่อนเสียชีวิต)” ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ

- ประถมต้นและต่ำกว่า

- ประถมปลาย-มัธยมปลาย

- สูงกว่ามัธยมปลายขึ้นไป

1.2.3 สภาพครอบครัว ได้จากคำถามข้อ 8 “สถานภาพสมรสของบิดามารดา สมรสและอยู่ด้วยกัน สมรสอยู่คนละบ้าน หย่าร้าง เสียชีวิต” ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้แบ่งเป็น 2 กลุ่ม

- สมรสและอยู่ด้วยกัน

- อื่นๆ

1.2.4 กลุ่มเพื่อน ได้จากคำถามข้อ 18 “เพื่อนสนิทของท่านใช้ยาเสพติดหรือไม่” ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้แบ่งเป็น 3 กลุ่ม

- ไม่ใช้ยาเสพติด

- ไร้ซาเสพติด

- ไม่น่าใจ

1.3 กลุ่มตัวแปรทางเศรษฐกิจ ได้แก่

1.3.1 รายได้ครอบครัว ได้จากคำถามข้อ 11 “ปัจจุบันครอบครัวของท่าน (บิดา มารดาหรือผู้ปกครอง) มีรายได้รวมกันเฉลี่ยเดือนละเท่าไร” ในการศึกษาครั้งนี้แบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ

- ต่ำกว่า 5000 บาท
- 5,000 - 10,000 บาท
- 10,001 – 20,000 บาท
- 20,001 บาทขึ้นไป

1.3.2 อาชีพของบิดา ได้จากคำถามข้อ 10 “ปัจจุบันบิดาของท่านประกอบอาชีพ (อาชีพสุดท้ายก่อนเสียชีวิต เฉพาะอาชีพหลัก)” ในการศึกษาครั้งนี้แบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ

- เกษตรกรรม
- บริหาร
- ค้าขาย
- อื่น ๆ

1.3.3 อาชีพของมารดา ได้จากคำถามข้อ 10 “ปัจจุบันมารดาของท่านประกอบอาชีพ (อาชีพสุดท้ายก่อนเสียชีวิต เฉพาะอาชีพหลัก)” ในการศึกษาครั้งนี้แบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ

- เกษตรกรรม
- บริหาร
- ค้าขาย
- อื่น ๆ

1.3.4 รายได้ของนักเรียน ได้จากคำถามข้อ 5 “จำนวนเงินต่อเดือนที่ท่านได้รับ ประมาณเดือนละ” ในการศึกษาครั้งนี้แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ

- ต่ำกว่า 1,000 บาท
- 1,000-1,999 บาท
- 2,000 บาทขึ้นไป

1.4 กลุ่มตัวแปรทางสิ่งแวดล้อม ได้แก่

1.4.1 ลักษณะการพักอาศัย ได้จากคำถามข้อ 13 “ขณะนี้ท่านอาศัยอยู่กับใคร” ในการศึกษาครั้งนี้แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

- อาศัยกับบิดา มารดา
- อาศัยกับบุคคลอื่นๆ

1.4.2 ลักษณะของชุมชน ได้จากคำถามข้อ 17 “สภาพแวดล้อมที่พักอาศัยของท่าน อยู่ในย่านใด” ในการศึกษาครั้งนี้แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ

- ย่านที่อยู่อาศัย
- ย่านเกษตรกรรม
- ย่านอื่นๆ

1.4.3 การได้รับข้อมูลข่าวสาร ได้จากคำถามข้อ 19 “ท่านเคยได้รับข้อมูลข่าวสาร เรื่องยาเสพติดจากแหล่งใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)” ในการศึกษาครั้งนี้แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

- ไม่เคยได้รับข้อมูลข่าวสาร
- เคยได้รับข้อมูลข่าวสาร

2. ตัวแปรตาม

การศึกษาครั้งนี้มีตัวแปรตาม 2 ตัว ได้แก่

2.1 ความรู้เรื่องยาเสพติด หมายถึง ความสามารถของนักเรียน ในการคิด เข้าใจ นำ ไปประยุกต์ ใช้วิเคราะห์ และประเมินค่าในเรื่องเกี่ยวกับ ยาเสพติดโดยครอบคลุมเนื้อหา ดังนี้ ความหมายของยาเสพติด อาการและการออกฤทธิ์ของยาเสพติด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน การตรวจหาปริมาณของยา การปฏิบัติตนเพื่อป้องกันยาเสพติด สถานที่รับการรักษา และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยวัดจากจำนวนคำตอบที่ตอบถูกในการตอบคำถาม ในส่วนที่ 2 ของแบบสอบถาม จำนวน 20 ข้อ โดยมีคะแนนเต็มทั้งหมด 20 คะแนน ซึ่งคะแนนมากแสดงว่ามีความรู้ในเรื่องยาเสพติดมาก และการกระจายของข้อมูลและคะแนนที่ได้ในการตอบถูกแต่ละข้อแสดงไว้ในตาราง ก (ภาคผนวก)

2.2 พฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติด หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกในรูปของ การกระทำที่เกี่ยวข้องกับการนำไปสู่การติดยาเสพติด เช่น การทดลองยาเสพติด การคบเพื่อนที่ไม่ดี การหนีเรียน การไปเที่ยวตามสถานเริงรมย์ ซึ่งวัดจากคะแนนของคำตอบจากการตอบคำถามเรื่อง พฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดของนักเรียนในส่วนที่ 3 ของแบบสอบถามจำนวน 20 ข้อ และการกระจายข้อมูลและคะแนนที่ได้ในการตอบคำถามแต่ละข้อ โดยมีคะแนนเต็ม 20 คะแนน ซึ่งคะแนนมากถือว่ามีความเสี่ยงมากได้แสดงไว้ในตาราง ข (ภาคผนวก)

นิยามศัพท์และนิยามเชิงปฏิบัติของตัวแปร

1. นิยามศัพท์ มีรายละเอียดดังนี้

1.1. ยาเสพติด หมายถึง สารทุกชนิดที่เมื่อเข้าสู่ร่างกายแล้วทำให้มีผลเสียต่อร่างกายและจิตใจ ได้แก่ มอร์ฟีน ฟีน กัญชา แอมเฟตามีน เฮโรอีน ยากระตุ้นประสาท แอลกอฮอล์ ทินเนอร์ ไบกระท่อม เหล้าแหม่ง

1.2 นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย หมายถึง นักเรียนชายหญิงที่กำลังศึกษา ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 สังกัดกรมสามัญศึกษา และ ปวช . 1-3 สังกัดกรมอาชีวศึกษา ปีการศึกษา 2539 ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี

2. นิยามเชิงปฏิบัติของตัวแปร

- 2.1 ความรู้เรื่องยาเสพติด หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการคิด เข้าใจ และนำไปประยุกต์ใช้ วิเคราะห์ และประเมินค่าในเรื่องเกี่ยวกับ ยาเสพติด โดยครอบคลุมเนื้อหา ดังนี้คือ
 - 2.2 ความหมายของยาเสพติด ชนิดของยาเสพติด โทษ อันตราย การปฏิบัติตนเพื่อป้องกันยาเสพติด สถานที่รักษาพยาบาล กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งในที่นี้วัด ได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
 - 2.2. พฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติด หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกในรูปของ การกระทำที่เกี่ยวข้องกับการนำไปสู่การติดยาเสพติด เช่น การทดลองยาเสพติด การคบเพื่อนที่ติดยาเสพติด การไปเที่ยวตามสถานเริงรมย์ การหนีเรียน ซึ่งในที่นี้วัด ได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
 - 2.3. อายุ หมายถึง อายุเต็มของนักเรียน
 - 2.4. ขนาดครัวเรือน หมายถึง จำนวนสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมดที่นักเรียนอาศัยอยู่
 - 2.5. สภาพครอบครัว หมายถึง สถานภาพสมรสของบิดามารดา ของนักเรียน
 - 2.6. การศึกษาของบิดา หมายถึงระดับการศึกษาชั้นสูงสุดของบิดาที่เรียนจบ
 - 2.7 การศึกษาของมารดา หมายถึงระดับการศึกษาชั้นสูงสุดของมารดาที่เรียนจบ
 - 2.8 กลุ่มเพื่อน หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีความสนิทสนมกับนักเรียนที่มีพฤติกรรมเกี่ยวกับยาเสพติด ในช่วงระยะเวลา 12 เดือนที่ผ่านมา
 - 2.9 รายได้ครอบครัว หมายถึง รายได้ของบิดามารดาหรือผู้ปกครองของนักเรียนที่ได้รับรวมกันในแต่ละเดือน ก่อนหักค่าใช้จ่าย
 - 2.10 อาชีพของบิดา มารดา หมายถึง ลักษณะงานที่ทำเพื่อเลี้ยงตนเองและครอบครัว
 - 2.11 รายได้ของนักเรียน หมายถึง จำนวนเงินที่ได้รับจากบิดามารดาหรือผู้ปกครองในแต่ละเดือน
 - 2.12 ลักษณะการพักอาศัย หมายถึง การที่นักเรียนได้พักอาศัยอยู่กับใครในช่วงระยะเวลา12 เดือนที่ผ่านมา
 - 2.13 ลักษณะของชุมชน หมายถึง รูปแบบของชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่ขณะกำลังศึกษา

2.14 การได้รับข้อมูลข่าวสาร หมายถึง การได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเรื่องยาเสพติด และพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติด จากสื่อต่างๆ ได้แก่ โรงเรียน/ครู /บิดามารดา เพื่อน ญาติ พี่น้อง สิ่งตีพิมพ์/นิตยสาร/วารสาร/วิทยุ/โทรทัศน์

การประมวลผล

ขั้นตอนการประมวลผลมีดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ ของแบบสอบถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วน
2. จัดทำคู่มือลงรหัส
3. ลงรหัสในแบบสอบถาม เพื่อเปลี่ยนข้อมูลเป็นตัวเลข
4. บันทึกข้อมูลที่ได้ลงรหัสแล้ว ในแผ่นบันทึก (diskette)
5. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS /PC+ (Statistical package for the social sciences)

การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

ในส่วนของ การวิเคราะห์ข้อมูล จะนำเสนอเป็น 3 ส่วนด้วยกัน คือ

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนทางด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้เรื่องยาเสพติด และพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติด ในภาพรวมโดยใช้ตารางกระจายความถี่ (Frequencies distribution)

2. ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละตัวเพื่อนำมาใส่ในแบบจำลองการวิเคราะห์จำแนกหมู่ (Multiple classification analysis หรือ MCA) โดยใช้ค่าสหสัมพันธ์ (Correlation Matrix)

3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางประชากร เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม กับความรู้เรื่องยาเสพติด โดยการวิเคราะห์การจำแนกหมู่

4. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางประชากร เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม กับพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติด โดยใช้สถิติการวิเคราะห์จำแนกหมู่

ลักษณะทั่วไปของข้อมูล

ข้อมูลตารางที่ 3 แสดงร้อยละของนักเรียนที่เป็นตัวอย่างทั้งหมด จำแนกตามลักษณะพื้นฐานด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และตารางที่ 4 และ 5 จะเป็นการแสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความรู้เรื่องยาเสพติด และพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดของนักเรียน ตามลำดับ สำหรับข้อมูลทั่วไป ในตารางที่ 3 อันประกอบด้วย ตัวแปร เพศ อายุ ขนาด

ครัวเรือน การศึกษาของบิดา การศึกษาของมารดา สภาพครอบครัว กลุ่มเพื่อน รายได้ครอบครัว อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา รายได้ของนักเรียน ลักษณะการพักอาศัย ลักษณะของชุมชน การได้รับข้อมูลข่าวสาร มีดังนี้

1. เพศ

กลุ่มนักเรียนที่ตกเป็นตัวอย่างในการศึกษารั้งนี้มีทั้งสิ้น 590 ราย เป็นเพศชาย ร้อยละ 48 และเพศหญิง ร้อยละ 52

2. อายุ

ในด้านอายุพบว่านักเรียนกลุ่มนี้มีอายุระหว่าง 14-20 ปี โดยนักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 38 มีอายุ 17 ปี รองลงมาร้อยละ 31.4 อายุ 16 ปี ถัดมาร้อยละ 19.7 อายุ 18 ปี ส่วนนักเรียนที่มีสัดส่วนน้อยที่สุดคือร้อยละ 0.2 เท่ากัน คือนักเรียนอายุ 14 และ 21 ปี ซึ่งเป็นอายุน้อยที่สุดและมากที่สุดของกลุ่มตัวอย่างนี้ โดยมีอายุเฉลี่ย 16 ปี

3. รายได้ของนักเรียน

เมื่อพิจารณารายได้ของนักเรียน พบว่านักเรียนจำนวนกว่าครึ่งคือร้อยละ 50.4 มีรายได้เดือนละ 1,000-1,999 บาท ร้อยละ 33.7 มีรายได้ต่ำกว่า 1,000 บาทต่อเดือน ที่เหลือร้อยละ 15.9 มีรายได้เดือนละ 2,000 บาทขึ้นไป

4. สถานภาพสมรสของบิดามารดา

พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีบิดามารดาที่สมรสและอยู่ด้วยกันถึงร้อยละ 86.3 ส่วนที่เหลือร้อยละ 13.7 บิดามารดามีสถานภาพสมรสอื่น ๆ คือหย่าร้าง หย่า หรือแยก

5. อาชีพหลักของบิดา

ทางด้านอาชีพหลักของบิดาพบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 42 บิดามีอาชีพเกษตรกรกรรม รองลงมาร้อยละ 24.7 บิดาประกอบอาชีพอื่น ๆ (บริการ กรรมกร) ร้อยละ 18.1 บิดามีอาชีพด้านบริหาร ต่ำสุดร้อยละ 15.1 บิดามีอาชีพค้าขาย

6. อาชีพหลักของมารดา

ในทำนองเดียวกับปัจจัยด้านอาชีพหลักของบิดาพบว่า อาชีพหลักของมารดาส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรกรรมร้อยละ 38.5 รองลงมามีอาชีพอื่น ๆ (บริการ กรรมกร) ร้อยละ 29 ที่เหลือคือร้อยละ 21.2 และ 11.4 มีอาชีพค้าขายและบริหารตามลำดับ

7. รายได้ของครอบครัว

สำหรับปัจจัยเรื่องรายได้ของครอบครัวนั้นพบว่า ครอบครัวร้อยละ 31.2 มีรายได้ระหว่าง 5,000-10,000 บาทต่อเดือน รองลงมาร้อยละ 30.2 มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน

ร้อยละ 22.2 เป็นครอบครัวที่มีรายได้ระหว่าง 10,001-20,000 บาทต่อเดือน และต่ำสุดร้อยละ 16.4 เป็นครอบครัวที่มีรายได้เดือนละ 20,001 บาทขึ้นไป

8. การศึกษาของมารดา

พบว่ามารดาจำนวนมากกว่าครึ่งมีการศึกษาระดับประถมต้นและต่ำกว่า รองลงมามีการศึกษาระดับประถมปลายถึงมัธยมปลาย ที่เหลือมีการศึกษาระดับมัธยมปลายขึ้นไป โดยคิดเป็นร้อยละ 51.2 32.9 และ 15.9 ตามลำดับ

9. การศึกษาของบิดา

พบว่าบิดาส่วนใหญ่ร้อยละ 63.1 มีการศึกษาระดับประถมต้นและต่ำกว่า รองลงมาร้อยละ 25.7 มีการศึกษาระดับประถมปลายถึงมัธยมปลาย ที่เหลือร้อยละ 11.2 มีการศึกษาสูงกว่ามัธยมปลายขึ้นไป

10. ลักษณะการพักอาศัย

พบว่านักเรียนเกินกว่าครึ่งหนึ่งพักอาศัยอยู่กับบิดามารดา คิดเป็นร้อยละ 84.4 ที่เหลือร้อยละ 15.6 พักอาศัยกับบุคคลอื่น ๆ

11. ขนาดของครัวเรือน

พบว่าร้อยละ 44.7 เป็นนักเรียนที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 5-6 คน ร้อยละ 38 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 1-4 คน ที่เหลืออีกร้อยละ 17.3 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 7-15 คน

12. ลักษณะของชุมชน

พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 41.4 อาศัยอยู่ในย่านที่อยู่อาศัย ร้อยละ 35.8 อาศัยอยู่ในย่านเกษตรกรรม ที่เหลือร้อยละ 22.9 อาศัยอยู่ในย่านอื่น ๆ นอกเหนือจากย่านดังกล่าว

13. กลุ่มเพื่อน

เมื่อพิจารณาปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อนของนักเรียนพบว่านักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 73.9 มีกลุ่มเพื่อนที่ไม่ใช่ยาเสพติด ร้อยละ 20 เป็นนักเรียนที่มีกลุ่มเพื่อนที่ใช่ยาเสพติด ที่เหลือร้อยละ 6.1 เป็นนักเรียนที่ไม่แน่ใจว่ามีเพื่อนใช่ยาเสพติดหรือไม่

14. การได้รับข้อมูลข่าวสาร

ด้านการได้รับข้อมูลข่าวสารนั้นพบว่า กลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่เคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดมากถึงร้อยละ 95.1 ที่เหลือไม่เคยได้รับข่าวสารข้อมูลร้อยละ 4.9

15. ความรู้เรื่องยาเสพติด

พบว่านักเรียนกลุ่มนี้มีคะแนนเฉลี่ยความรู้เรื่องยาเสพติดเท่ากับ 15.8 คะแนน โดยมีนักเรียนร้อยละ 23.2 ซึ่งเป็นสัดส่วนที่สูงที่สุดได้คะแนนความรู้เรื่องยาเสพติด 16 คะแนน กลุ่มนักเรียนที่มีสัดส่วนรองลงมาคือ ร้อยละ 21.9 มีคะแนนความรู้เรื่องยาเสพติด 17 คะแนน กลุ่มนักเรียนที่ได้คะแนนสูงสุดคือ 20 คะแนนมีร้อยละ 0.5 ส่วนนักเรียนที่ได้คะแนนต่ำสุด 4 คะแนน

นั้นมี 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.2 เท่านั้น ซึ่งช่วยให้สรุปได้ว่าเกือบครึ่งหนึ่งของนักเรียนกลุ่มนี้มีความรู้เรื่องยาเสพติดอยู่ในช่วงคะแนนเฉลี่ยคือ 15 16 และ 17 คะแนน สะท้อนให้เห็นว่านักเรียนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่มีความรู้เรื่องยาเสพติดอยู่ระดับดี

16. พฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติด

พบว่านักเรียนร้อยละ 15.8 มีคะแนนพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดเป็น 0 หรือเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมเสี่ยงยาเสพติดน้อยที่สุด รองลงมาร้อยละ 15.1 14.4 และ 12.7 มีคะแนนพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดเท่ากับ 2 3 และ 1 คะแนนตามลำดับ ที่เหลือมีคะแนนเพิ่มขึ้นตั้งแต่ 4 จนถึง 19 คะแนน กลุ่มที่มีคะแนนพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดสูงที่สุด 19 คะแนนมีสัดส่วนเพียงร้อยละ 0.3 ซึ่งเท่ากับกลุ่มที่ได้คะแนน 13 และ 15 คะแนน 3 คะแนน กลุ่มตัวอย่างนี้มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดเท่ากับ 3.8 คะแนน อาจสรุปได้ว่านักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมเสี่ยงน้อยโดยเมื่อพิจารณาจากสัดส่วนของนักเรียนส่วนใหญ่กว่าครึ่งหนึ่ง คือร้อยละ 58 มีคะแนนพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดระหว่าง 0-3 คะแนนเท่านั้น

ข้อมูลจากตารางที่ 3 ตารางที่ 4 และตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาที่เป็นตัวอย่างของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความรู้ในเรื่องปัญหาและพิษภัยของยาเสพติดค่อนข้างดี เพราะจากคำถามที่มีลักษณะเป็นการทดสอบความรู้ความเข้าใจ จำนวน 20 ข้อ นักเรียนกลุ่มตัวอย่างนี้ส่วนใหญ่คือ 137 คน สามารถตอบได้ถูกต้องถึง 16 ข้อ ผู้ที่ตอบคำถามได้น้อยที่สุด คือ ตอบได้เพียง 4 ข้อ มีเพียง 1 คนเท่านั้น และสำหรับผู้ที่ตอบถูกต้องทั้ง 20 ข้อ มีจำนวน 3 คน

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนพบว่าถ้าจะเทียบเป็นร้อยละของคำตอบที่ถูกต้องจะเห็นว่านักเรียนส่วนใหญ่ตอบคำถามได้ถูกต้องเกินกว่าร้อยละ 75 ซึ่งนับว่ามีความรู้อยู่ในเกณฑ์ที่ดี

สำหรับนักเรียนบางกลุ่มที่ตอบคำถามได้ถูกต้องเพียงไม่ถึงครึ่งหนึ่งของคำถามซึ่งมีเพียง 6 คนนั้น หากจะเทียบเป็นอัตราร้อยละก็เพียงร้อยละ 1.0 เท่านั้น จึงนับว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างนี้มีพื้นฐานความรู้ในระดับที่ดีทั้งนักเรียนชายและนักเรียนหญิง และเป็นที่น่าสนใจว่านักเรียนที่ตอบคำถามได้ไม่ถึง 10 ข้อ ดังกล่าว อาจเป็นไปได้ที่เขาเหล่านั้นอาจจะไม่สนใจในการให้คำตอบมากนัก หรือมีข้อจำกัดอื่นที่ยังมิได้มีการวิเคราะห์ในมุมลึก

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในรายละเอียดส่วนอื่น ๆ เช่น รายได้นักเรียน สภาพครอบครัว อาชีพหลักของบิดามารดา การศึกษาของบิดามารดา ลักษณะการพักอาศัย และลักษณะชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่ จะเห็นได้ว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่างนี้มีลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจ และประชากรคล้ายคลึงกันมาก โดยเฉพาะอายุอยู่ในวัยใกล้เคียงกัน การศึกษาอยู่ในระดับเดียวกัน ด้วยเหตุนี้จึงไม่มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจนในเรื่องความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด

อนึ่ง การที่นักเรียนมีความรู้ในเรื่องยาเสพติดอยู่ในระดับที่ดีดังกล่าวมานั้นน่าจะเป็นเพราะอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อม จากครอบครัว สถานศึกษา สื่อมวลชน และสภาพแวดล้อมของชุมชน

เพราะจากข้อมูลพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีบิดามารดาที่สมรสและอยู่กินด้วยกัน และนักเรียนส่วนใหญ่ก็พักอาศัยอยู่กับบิดามารดา นอกจากนี้สภาพแวดล้อมของชุมชนที่อยู่อาศัยก็น่าจะมีส่วนอย่างสำคัญ เพราะปรากฏว่ามีนักเรียนเพียง 8 คนเท่านั้นที่รายงานว่าบ้านของตนอยู่ในบริเวณชุมชนแออัด ส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ในชุมชนที่พักอาศัยและชุมชนเกษตรกรรม และอยู่ในบ้านเดี่ยวเป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 73.9) (ตาราง ก)

สำหรับอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อความรู้เรื่องยาเสพติด พบข้อมูลที่น่าสนใจว่านักเรียนร้อยละ 77 รายงานว่าได้รับข้อมูลข่าวสารจากสิ่งตีพิมพ์ นิตยสาร วารสาร ร้อยละ 62.3 รายงานว่าแหล่งข้อมูลข่าวสารที่ได้รับคือ วิทยุ โทรทัศน์ ร้อยละ 60.2 รายงานว่าเคยได้รับข้อมูลข่าวสารจากงานแสดง นิทรรศการต่าง ๆ (ตาราง ก)

ข้อสังเกตเกี่ยวกับลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคม ประชากรและสิ่งแวดล้อมกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดนั้นก็เป็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับที่พบในเรื่องของความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด กล่าวคือเมื่อลักษณะของภูมิหลังของนักเรียนคล้ายคลึงกันจึงไม่มีความแตกต่างกันมากนักในพฤติกรรมที่ถือว่าเป็นพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อยาเสพติด เช่น การคบคนแปลกหน้า ดื่มสุรา สูบบุหรี่ หรือเที่ยวกลางคืน เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ข้อมูลที่จัดเก็บได้ในครั้งนี้โดยทั่วไปก็มีข้อสังเกตที่ควรให้ความสนใจอยู่เช่นกัน กล่าวคือแม้ว่าค่าเฉลี่ยคะแนนของพฤติกรรมจะมีเพียง 3.8 จากคะแนนรวม 19 คะแนน และมีนักเรียนที่ไม่มีพฤติกรรมในลักษณะเสี่ยงต่อยาเสพติดมากถึงร้อยละ 15.8 หรือจำนวน 93 คน ก็ตาม แต่ก็มึนักเรียนจำนวนหนึ่งมีพฤติกรรมที่ล่อแหลมต่อการเข้าไปอยู่ในวัฏจักรของยาเสพติด ซึ่งผู้เกี่ยวข้องควรจะให้ความสนใจพิเศษ เพราะกลุ่มน้อยเหล่านี้อาจมีอิทธิพลต่อกลุ่มใหญ่ต่อไปในอนาคต หากไม่มีการจัดมาตรการป้องกันไว้ล่วงหน้า

กล่าวโดยสรุป บรรทัดฐานของการศึกษา ลักษณะภูมิหลังของนักเรียนซึ่งตกเป็นตัวอย่างกลุ่มนี้ ตลอดจนอิทธิพลของสื่อมวลชนและสภาพแวดล้อมของนักเรียนมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความรู้และพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดของนักเรียนในสถานการณ์ปัจจุบัน สิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญตระหนักก็คือ การเพิ่มมาตรการที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นเพื่อรณรงค์ให้ปัญหาเสพติดหมดสิ้นไปจากกลุ่มเยาวชนและประชาชนในชาติ

ตารางที่ 3 การกระจายความถี่และการกระจายอัตราร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามภูมิหลัง

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	อัตราร้อยละ
เพศ		
ชาย	283	48.0
หญิง	307	52.0
รวม	590	100.0
อายุ (ปี)		
14-16	238	40.3
17	224	37.9
18-21	128	21.8
รวม	590	100.0
รายได้ของนักเรียน		
ต่ำกว่า 1,000 บาท	199	33.7
1,000-1,999 บาท	209	50.4
2,000 บาทขึ้นไป	182	15.9
รวม	590	100.0
สภาพครอบครัว		
สมรสและยังอยู่ด้วยกัน	509	86.3
อื่นๆ	81	13.7
รวม	590	100.0
อาชีพหลักของบิดา		
เกษตรกรรวม	248	42.0
บริหาร	107	18.1
ค้าขาย	89	15.1
อื่น ๆ	146	24.7
รวม	590	100.0

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	อัตราร้อยละ
อาชีพหลักของมารดา		
เกษตรกรรม	227	38.5
บริหาร	67	11.4
ค้าขาย	125	21.2
อื่น ๆ	171	29.0
รวม	590	100.0
รายได้ของครอบครัว		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	178	30.2
5,000-10,000 บาท	184	31.2
10,001-20,000 บาท	131	22.2
20,001 บาทขึ้นไป	97	16.4
รวม	590	100.0
การศึกษาของมารดา		
ประถมต้นและต่ำกว่า	302	51.2
ประถมปลายถึงมัธยมปลาย	194	32.9
สูงกว่ามัธยมปลาย	94	15.9
รวม	590	100.0
การศึกษาของบิดา		
ประถมต้นและต่ำกว่า	372	63.1
ประถมปลายถึงมัธยมปลาย	152	25.7
สูงกว่ามัธยมปลาย	66	11.2
รวม	590	100.0

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ลักษณะข้อมูลทั่วไป	จำนวน	อัตราร้อยละ
ลักษณะการพักอาศัย		
พักกับบิดาและมารดา	498	84.4
พักกับบุคคลอื่นๆ	92	15.6
รวม	590	100.0
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน		
1-4 คน	224	38.0
5-6 คน	264	44.7
7-15 คน	102	17.3
รวม	590	100.0
ลักษณะของชุมชน		
ย่านเกษตรกรรม	211	35.7
ย่านที่อยู่อาศัย	244	41.3
ย่านอื่นๆ	135	23.0
รวม	590	100.0
กลุ่มเพื่อน		
ไม่ใช้ยา	436	73.8
ใช้ยา	118	20.0
ไม่แน่ใจ	36	6.2
รวม	590	100.0
การได้รับข้อมูลข่าวสาร		
ไม่เคยได้รับ	29	4.9
เคยได้รับ	561	95.1
รวม	590	100.0

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของนักเรียนจำแนกตามคะแนนความรู้เรื่องยาเสพติด

คะแนน	จำนวน	ร้อยละ
4	1	0.2
7	2	0.3
8	1	0.2
10	2	0.3
11	6	1.0
12	18	3.1
13	33	5.6
14	65	11.0
15	102	17.3
16	137	23.2
17	129	21.9
18	69	11.7
19	22	3.7
20	3	0.5
รวม	590	100.0

$$\bar{X} = 15.7$$

$$SD. = 1.9$$

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนและร้อยละของนักเรียนจำแนกตามคะแนนพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติด

คะแนน	จำนวน	ร้อยละ
0	93	15.8
1	75	12.7
2	89	15.1
3	85	14.4
4	54	9.2
5	52	8.8
6	29	4.9
7	31	5.3
8	27	4.6
9	12	2.0
10	12	2.0
11	7	1.2
12	5	0.8
13	2	0.3
14	4	0.7
15	2	0.3
16	4	0.7
17	4	0.7
18	1	0.2
19	2	0.3
รวม	590	100.00

$$\bar{X} = 3.8$$

$$SD. = 3.58$$

ในส่วนถัดไปจะเป็นการนำลักษณะภูมิหลังด้านต่าง ๆ ของประชากรมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์กับตัวแปรตามคือความรู้เรื่องโรคเอดส์ และพฤติกรรมเสี่ยงต่อโรคเอดส์ โดยใช้ค่าสถิติการวิเคราะห์จำแนกหมู่ (Multiple Classification Analysis หรือ MCA) โดยที่การวิเคราะห์จำแนกหมู่จะพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เรื่องยาเสพติดและพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดกับปัจจัยด้านต่างๆที่เป็นตัวแปรอิสระทั้งหมดหลายๆตัวพร้อมกัน การวิเคราะห์ดังกล่าวนี้จะทำให้ทราบว่า ตัวแปรอิสระตัวใดบ้างมีอิทธิพลต่อความรู้เรื่องยาเสพติดและพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดของนักเรียน เมื่อควบคุมอิทธิพลของตัวแปรอิสระตัวอื่นๆในสมการเดียวกันเนื่องจากการวิเคราะห์การจำแนกภูมุนั้น ตัวแปรอิสระที่ใช้ประกอบการพิจารณาในแบบจำลองการวิเคราะห์จำแนกหมู่เดียวกันจะต้องไม่มีค่าความสัมพันธ์กันสูงเกินไป เพื่อป้องกันมิให้เกิดลักษณะที่เรียกว่า Multicollinearity

ดังนั้นก่อนที่จะได้ทำการวิเคราะห์ในบทที่ 3 และ 4 ในขั้นแรกจึงได้มีการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรจากค่าสหสัมพันธ์ (Correlation Matrix) ดังที่แสดงในตารางที่ 6 ซึ่งค่าสหสัมพันธ์ จะแสดงให้เห็นถึงค่าความสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรอิสระตัวต่างๆ ว่ามีค่าสหสัมพันธ์ที่จะมีผลกระทบถึงกันหรือไม่ หากนำตัวแปรเหล่านี้มาไว้ในแบบจำลองการวิเคราะห์การจำแนกหมู่เดียวกัน หลักเกณฑ์ในการพิจารณาก็คือ หากตัวแปรคู่ใดมีค่าสหสัมพันธ์ใกล้ค่า 1 มาก ก็จะมีผลกระทบต่อกันมาก ในการศึกษาครั้งนี้กำหนดว่าหากตัวแปรอิสระคู่ใดมีค่าสหสัมพันธ์มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ขึ้นไป แสดงว่าตัวแปรอิสระคู่ดังกล่าวมีความสัมพันธ์ต่อกันค่อนข้างสูง หรือมีแนวโน้มที่จะมีความสัมพันธ์ในเชิงสถิติต่อกัน ซึ่งการที่ตัวแปรอิสระคู่ใดๆ มีค่าสหสัมพันธ์สูงแสดงว่า ตัวแปรอิสระทั้งคู่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามคล้ายคลึงกัน หรือเกือบจะไม่แตกต่างกันเลย ดังนั้นตัวแปรทั้งคู่จึงสามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์แทนกันได้โดยไม่จำเป็นต้องนำตัวแปรทั้งคู่มาวิเคราะห์ในแบบจำลองวิเคราะห์จำแนกหมู่ร่วมกัน หรือไม่จำเป็นต้องนำตัวแปรทั้งคู่มาอธิบายการแปรผันของตัวแปรตามพร้อมๆกัน (เทียชญา กิระนันท์, 2528) ตัวแปรอิสระและตัวแปรตามที่นำมาหาค่าสหสัมพันธ์กันนั้น เนื่องจากตัวแปรอิสระเป็นตัวแปรนามมาตรา (Nominal Scale) และแบบจัดอันดับ (Ordinal Scale) ส่วนตัวแปรตามเป็นตัวแปรแบบช่วง (Interval Scale) ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องเปลี่ยนตัวแปรอิสระที่เป็นตัวแปรแบบนามมาตรา ให้เป็นตัวแปรทวิ (Dichotomous) ที่มีค่า 0 และ 1 ดังนี้

- AGE คือ อายุของนักเรียนเป็นรายปี
- SEX คือ เพศของนักเรียน กำหนดให้ 0 คือ เพศหญิง 1 คือ เพศชาย
- HOME คือ สถานภาพการพักอาศัย กำหนดให้ 0 คือ พักกับบุคคลอื่น ๆ 1 คือ พักกับบิดามารดา
- ENVIRON คือ ลักษณะของชุมชน กำหนดให้ 0 คือ อื่นๆ 1 คือ ย่านที่อยู่อาศัย
- INFOR คือ การได้รับข้อมูลข่าวสาร กำหนดให้ 0 คือ ไม่เคย 1 คือ เคย
- FRIEND คือ กลุ่มเพื่อน กำหนดให้ 0 คือ ไม่ใช่ 1 คือ ใช่

- MONEY คือ รายได้ของนักเรียน
- MARITAL คือ สถานภาพสมรส กำหนดให้ 0 คือ อื่นๆ 1 คือ สมรส
- HOUS คือ ขนาดครัวเรือน
- INCOME คือ รายได้ครอบครัว
- HUSEDU คือ การศึกษาของบิดา
- WIFEDU คือ การศึกษาของมารดา
- HUSOCC คือ อาชีพของบิดา กำหนดให้ 0 คือ อื่นๆ 1 คือ เกษตรกรรม
- WIFOCC คือ อาชีพของมารดา กำหนดให้ 0 คือ อื่นๆ 1 คือ เกษตรกรรม
- KNOW คือ (คะแนน) ความรู้เรื่องยาเสพติด (ตัวแปรตาม I)
- BEHAV คือ (คะแนน) พฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติด (ตัวแปรตาม II)

จากตารางที่ 6 เมื่อพิจารณาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกันแล้ว พบว่าไม่มีตัวแปรอิสระคู่ใดที่มีความสัมพันธ์มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ซึ่งค่าความสัมพันธ์ที่พบสูงสุดมี 2 คู่ คือ อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา (Pearson Coefficient= .3620) และ การศึกษาของบิดา การศึกษาของมารดา (Pearson Coefficient= .3510) ซึ่งค่าความสัมพันธ์ไม่เกิน 0.5 ดังนั้น จึงสามารถนำตัวแปรทั้งหมดมาพิจารณาพร้อมกันในแบบจำลองการวิเคราะห์พหุในส่วนต่อไปได้

การวิเคราะห์จำแนกพหุเป็นการศึกษาความแตกต่างของหน่วยวิเคราะห์ในแต่ละกลุ่มย่อยของตัวแปรอิสระ ว่ามีปริมาณความแตกต่างกันมากน้อยเท่าใด และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่ โดยเอาค่าเฉลี่ยของกลุ่มย่อยของตัวแปรอิสระมาเปรียบเทียบกัน (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2538: 410) ตัวแปรอิสระที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์จำแนกพหุนี้ได้นำมาทั้งหมด 14 ตัวด้วยกัน คือ เพศ อายุ ขนาดครัวเรือน สถานภาพสมรส การศึกษาของบิดา การศึกษาของมารดา กลุ่มเพื่อน รายได้ ครอบครัว อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา รายได้ของนักเรียน ลักษณะการพักอาศัย ลักษณะของชุมชน การได้รับข้อมูลข่าวสาร ซึ่งจากตารางที่ 6 พบว่าไม่มีตัวแปรอิสระคู่ใดที่มีความสัมพันธ์มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ดังนั้นจึงสามารถนำตัวแปรเหล่านี้มาพิจารณาพร้อมกันในแบบจำลองเดียวกันได้

การวิเคราะห์จำแนกพหุโดยใช้โปรแกรม SPSS นี้ จะให้ค่าสถิติ ดังนี้

1. ค่าเฉลี่ยรวม (Grand Mean) ของตัวแปรตาม
2. ค่าเบี่ยงเบนที่ยังไม่ปรับจากค่าเฉลี่ยรวมของแต่ละกลุ่มหรือหมวดของตัวแปร

อิสระ(Unadjusted deviation from grand mean)

3. ค่า Eia แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามโดยไม่มีการปรับอิทธิพลของตัวแปรอิสระตัวอื่นๆ ค่า Eia จะใช้เมื่อตัวแปรอิสระเป็นระดับแบ่งกลุ่ม (nominal level) และตัวแปรตามเป็นระดับช่วง (interval) หรืออัตราส่วน (ratio level) และค่า Eia หรือ correlation

ratio แสดงสัดส่วนของความแปรผันในตัวแปรตามที่อธิบายด้วยตัวแปรอิสระแต่ละตัว (Andrews, et al. 1973 : 7)

4. ค่าเบี่ยงเบน (ที่ปรับแล้ว) จากค่าเฉลี่ยรวมของแต่ละกลุ่มหรือหมวดของตัวแปรอิสระ (Adjusted for independents and covariates deviation)

5. ค่า Beta หรือสัมประสิทธิ์ถดถอยที่ปรับฐาน (Standardized regression coefficient) เป็นการวัดจำนวนหน่วยเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ตัวแปรตามจะเปลี่ยนเมื่อตัวแปรอิสระเปลี่ยนไปหนึ่งเบี่ยงเบนมาตรฐานหลังปรับอิทธิพลของตัวแปรพยากรณ์อื่น ๆ หรือแสดงความสัมพันธ์เชิงเปรียบเทียบ (relative importance) ของตัวแปรอิสระทั้งหลาย ในการอธิบายตัวแปรตาม เมื่อตัวแปรพยากรณ์อื่น ๆ ถูกทำให้คงที่ ค่า Beta นี้ไม่ได้แสดงในรูปร้อยละปรับอิทธิพลของตัวแปรอิสระอื่น ๆ

6. ค่า R^2 แสดงสัดส่วนของความแปรปรวนในตัวแปรตาม ที่อธิบายด้วยตัวแปรอิสระทั้งหมด และตัวแปรผันร่วม (ถ้ามี) รวมกัน

7. การทดสอบความสำคัญของสถิติ F (F-test) ซึ่งแสดงในรูประดับนัยสำคัญทางสถิติเป็นการทดสอบว่าตัวแปรอิสระนั้น พยากรณ์การเกิดตัวแปรตามได้ดีเพียงใด

เพื่อลดความซับซ้อนในการวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐานว่า ตัวแปรอิสระที่นำมาวิเคราะห์ไม่มีปฏิสัมพันธ์ (interaction) ต่อกัน ในการมีผลต่อตัวแปรตาม ดังนั้น ในตารางการวิเคราะห์การจำแนกหมู่ จึงแสดงผลของการวิเคราะห์โดยไม่นำปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเข้ามาเกี่ยวข้อง และเพื่อให้ง่ายในการวิเคราะห์และตีความผลของการศึกษา การเสนอผล ซึ่งได้จากการวิเคราะห์การจำแนกหมู่ ในตารางต่าง ๆ ของการศึกษานี้ จึงไม่ได้แสดงในรูปค่าเบี่ยงเบน แต่เป็นการแสดงผลที่ได้จากการคำนวณความแตกต่าง ระหว่างค่าเฉลี่ยรวมและค่าเบี่ยงเบน (ทั้งที่ปรับและไม่ปรับ อิทธิพลของตัวแปรอิสระอื่น ๆ) ของแต่ละกลุ่มหรือหมวดของตัวแปรอิสระ

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้จำแนกลักษณะพื้นฐานของนักเรียน ออกเป็น 4 กลุ่มใหญ่ๆ คือ

กลุ่มที่ 1 ตัวแปรทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ ขนาดครัวเรือน (ตัวแปรที่ 1.1-1.3 ในตารางที่ 7 และ 8)

กลุ่มที่ 2 ตัวแปรทางสังคม ได้แก่ สถานภาพสมรส การศึกษาของบิดา การศึกษาของมารดา กลุ่มเพื่อน (ตัวแปรที่ 2.1 -2.4 ในตารางที่ 7และ 8)

กลุ่มที่ 3 ตัวแปรทางเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ครอบครัว อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา รายได้ของนักเรียน (ตัวแปรที่ 3.1 -3.4 ของตารางที่ 7 และ 8)

กลุ่มที่ 4 ตัวแปรทางสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ลักษณะการพักอาศัย ลักษณะของชุมชน และการได้รับข้อมูลข่าวสาร (ตัวแปรที่ 4.1 - 4.3 ของตารางที่ 7 และ 8)

การรายงานผลการศึกษาในบทที่ 3 จะวิเคราะห์และตีความผลของการวิจัยที่ได้จากตารางการวิเคราะห์ การจำแนกหมู่ โดยใช้ตัวแปรตามคือ ความรู้เรื่องยาเสพติด ส่วนตัวแปรตามในบทที่ 4

คือพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติด

ตารางที่ 7 แสดงการวิเคราะห์การจำแนกหมู่ของคะแนนเฉลี่ยความรู้เรื่องยาเสพติดของนักเรียน และตารางที่ 8 แสดงการวิเคราะห์การจำแนกหมู่ของคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดของนักเรียนจำแนกตามลักษณะภูมิหลังต่าง ๆ โดยมีสมมติไม่ปรับ แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระแต่ละตัว (ตัวแปรที่ 1.1 - ตัวแปรที่ 4.3) กับตัวแปรตาม ที่ยังไม่ได้ปรับอิทธิพลของตัวแปรอิสระอื่น ๆ และสมการปรับอื่น ๆ อีก 5 สมการ ดังนี้

สมการปรับ (1) แสดงอิทธิพลของกลุ่มตัวแปรต่าง ๆ ทางประชากรแต่ละตัว (ตัวแปรที่ 1.1-1.3) ได้แก่ เพศ อายุ ขนาดครัวเรือน หลังจากปรับปัจจัยอื่น ๆ ทางประชากรในสมการต่อความรู้เรื่องยาเสพติดของนักเรียน (ตารางที่ 7) และพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดของนักเรียน (ตารางที่ 8)

สมการปรับ (2) แสดงอิทธิพลของกลุ่มตัวแปรต่าง ๆ ทางสังคมแต่ละตัว (ตัวแปรที่ 2.1-2.4) ได้แก่ สถานภาพสมรส การศึกษาของบิดา การศึกษาของมารดา กลุ่มเพื่อน หลังจากปรับอิทธิพลของตัวแปรอื่น ๆ ทางสังคม ในสมการ ต่อความรู้เรื่องยาเสพติดของนักเรียน (ตารางที่ 7) และพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดของนักเรียน (ตารางที่ 8)

สมการปรับ (3) แสดงอิทธิพลของกลุ่มตัวแปรต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจแต่ละตัว (ตัวแปรที่ 3.1-3.4) ได้แก่ รายได้ครอบครัว อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา รายได้ของนักเรียน ภายหลังจากปรับปัจจัยอื่น ๆ ทางเศรษฐกิจในสมการ ต่อความรู้เรื่องยาเสพติดของนักเรียน (ตารางที่ 7) และพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดของนักเรียน (ตารางที่ 8)

สมการปรับ (4) แสดงอิทธิพลของกลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมแต่ละตัว (ตัวแปรที่ 4.1-4.3) ซึ่งได้แก่ ลักษณะการพักอาศัย ลักษณะของชุมชน การได้รับข้อมูลข่าวสาร หลังปรับอิทธิพลอื่น ๆ ของสิ่งแวดล้อมในสมการแล้ว ต่อความรู้เรื่องยาเสพติดของนักเรียน (ตารางที่ 7) และพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดของนักเรียน (ตารางที่ 8)

สมการปรับ (5) แสดงอิทธิพลของกลุ่มตัวแปรต่าง ๆ ทางประชากรและสิ่งแวดล้อม แต่ละตัว ซึ่งได้แก่ อายุ เพศ ขนาดครัวเรือน ลักษณะการพักอาศัย ลักษณะชุมชน การได้รับข้อมูลข่าวสาร หลังจากปรับปัจจัยอื่น ๆ ทางด้านประชากรและสิ่งแวดล้อมในสมการต่อความรู้เรื่องยาเสพติด (ตารางที่ 7) และพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติด (ตารางที่ 8) (ตัวแปรที่ 1.1-1.3 และตัวแปรที่ 4.1-4.3)

สมการปรับ (6) แสดงอิทธิพลของกลุ่มตัวแปรต่าง ๆ ทางสังคมและเศรษฐกิจแต่ละตัว (ตัวแปรที่ 2.1-2.4 และ 3.1-3.4) ได้แก่ สถานภาพสมรส การศึกษาของบิดา การศึกษาของมารดา กลุ่มเพื่อน รายได้ครอบครัว อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา รายได้ของนักเรียน หลังจากปรับอิทธิพลอื่น ๆ ของตัวแปรทางสังคม และเศรษฐกิจ ในสมการ ต่อความรู้เรื่องยาเสพติด (ตารางที่ 7) และพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติด (ตารางที่ 8)

สมการปรับ (7) แสดงอิทธิพลของกลุ่มตัวแปรต่าง ๆ ทางประชากร สังคม เศรษฐกิจ (ตัวแปรที่ 1.1-3.4) ได้แก่ เพศ ขนาดครัวเรือน สถานภาพสมรส การศึกษาของบิดา การศึกษาของมารดา กลุ่มเพื่อน รายได้ครอบครัว อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา รายได้ของนักเรียน หลังการปรับอิทธิพลอื่น ๆ พร้อมทั้งตัวแปรผันร่วม (Covariate) คือ อายุ ของตัวแปรทางด้านประชากร สังคม เศรษฐกิจ ในสมการ ต่อความรู้เรื่องยาเสพติด(ตารางที่ 7) และพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติด(ตารางที่ 8)

สมการปรับ (8) แสดงอิทธิพลของกลุ่มตัวแปรต่าง ๆ ทางประชากร สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม (ตัวแปรตั้งแต่ 1.1-4.3) ได้แก่ เพศ สถานภาพสมรส การศึกษาของมารดา กลุ่มเพื่อน รายได้ครอบครัว อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา ลักษณะการพักอาศัย ลักษณะของชุมชน การได้รับข้อมูลข่าวสาร หลังปรับปัจจัยอื่น ๆ พร้อมทั้งตัวแปรผันร่วม (Covariate) คือ อายุ ขนาดครัวเรือน รายได้ของนักเรียน การศึกษาของบิดา ของตัวแปรทางประชากร สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ในสมการที่มีต่อความรู้เรื่องยาเสพติดของนักเรียน และนำความรู้เรื่องยาเสพติดของนักเรียนมาเป็นตัวแปรอิสระร่วมด้วยในสมการที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติด

ตารางที่ 6 เมตริกสหสัมพันธ์(Correlation Metrix) ของลักษณะทางประชากร สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ความรู้ และพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดของนักเรียน

ตัวแปร	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1.AGE	-															
2.SEX	.1647**	-														
3.HOME	-.0975	-.0381	-													
4.ENVIRON	.0009	.0013	-.0159	-												
5.INFOR	-.0988	-.0343	.0398	-.0087	-											
6.FRIEND	.0569	.0549	-.0020	.0588	-.1223	-										
7.MONEY	.1715**	.2008**	-.1225	-.0149	.0080	-.0124	-									
8.MARITAL	-.0250	.0921	.1409**	-.0680	.0045	-.0657	.0701	-								
9.HOUS	.0358	.0138	-.0502	.0141	-.0606	.0098	-.0480	.0283	-							
10.INCOME	-.0842	-.1438**	-.0021	.0528	-.0093	-.0806	.0602	.0620	-.0322	-						
11.HUSEDU	-.1597**	-.0155	.0262	.0826	.0212	-.0266	.0420	-.1355**	-.0376	.3491	-					
12.WIFEDU	-.1758**	.0170	.0062	.0200	-.0045	-.0376	.0934	-.0419	-.0240	.3248**	.3510**	-				
13.HUSOCC	.0883	-.0451	-.0656	.0448	-.1085	.0883	-.0562	-.0441	.0412	-.2372**	-.3498**	-.2932**	-			
14.WIFOCC	-.0926	.0294	-.0118	-.0966	-.0916	.0697	-.0134	.1031	.0432	-.2429**	-.3286**	-.3148**	.3620**	-		
15.KNOW	.0419	-.0852	-.0314	-.1027	.0191	-.0593	-.1053	-.0715	-.1053	.0431	.0118	-.0476	.0166	-.0250	-	
16.BHAV	.3995**	.2246**	-.0797	.0225	.0344	.2361**	.2519**	.0514	.0721	-.0880	.0353	.0480	-.0667	-.0346	-.1281**	-

* หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ .01

** หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ .001